

תשובת הגרי"ד

** מה שהעיר אחרון שליט"א מארון דעדיין לא תירצתי לגמרי, משום דמ"מ דין ארון חסר צרמז"ס. הנה עכ"פ צהלכות בית הצחירה וכלי המקדש ליכא השמטה דאינו שייך להם, וצנוגע למנות עשיית הארון צפ"ע, נראה דהרמז"ס סובר דכיון דארון אינו מענינו של כלי המקדש כמו שציארנו, ממילא כל דין עשי' וקיומה אינה שייכת גבי', דאף דמשה נצטוה עליו וכלל בעשיית הכלים, נראה דהוא נצו מיוחד גבי משה לבד, ורק שם הייתה חלות שם עשי' ודין קיום עשי', אבל לדורות אינו שייך זה. ואולי י"ל דהרמז"ס סובר דכל שם ארון הוא רק באותו שעשה משה (וחולק בזה על הרמז"ן), וע"כ השמיט. ועכ"פ לא קשה מידי דהרמז"ס הציא רק כלים אלו דקיום עשייתם ונורחם הוא מדיני כלי המקדש, אבל אחרת לא, וכמו שלא הציא דינא ושיעורא של צננות המן.

פ"ב מה' כלי המקדש הי"ב

*** פ"ב מה' כלי המקדש הי"ב ח"ל בעת שמוליקין את הארון ממקום למקום אין מוליקין אותו לא על הצהמה ולא על העגלות וכו' אלא מצוה לנשאו על הכתף שנאמר כי עבודת הקדש עליהם ככתף ישאו עכ"ל והיינו דדעת הרמז"ס היא דהנצו דנאמר לבי קהת בשעת המסעות דלריכס לשאת דוקא על הכתף, הוא דין דנאמר אפילו לדורות. והרמז"ס (מזה ש"ט) הקשה מדוע כתב הרמז"ס דין זה רק על הארון בלבד, הלא המצוה הייתה על כל משא בני קהת, דהיינו מנורה, שולחן, מזבחות ושאר כלי שרת, וא"כ אפילו לדורות נשאר הנצו לכל בני דברים.

וצראה דהרי גם מוצח החיצון הי' ממשא בני קהת, ופשוט דלדורות לא יצויר גבי' דין כתף, דהרי אינו כלי שרת וקדושתו היא קדושת מקום דהו קבוע, וא"כ אם נעקר ממקומו לא הו' מוצח, כמבואר בזכרים דף כ"ו, לחלוק מוצח החיצון ממוצח הזהב, דהאי רצפה

*** אגרת לגרי"ו זצ"ל, דוד רבינו זצ"ל. ועליה השיב הגרי"ו זצ"ל באגרתו שנדפסה בחדושי מנחם ר"ו הלוי, אדר התרפ"ב בריסק, רבות התענגתי על החדושים של יקירי ש"י.

נעין צרמז"ס ריש ה' בית הצחירה שגם משכן נכלל במלות בני המקדש] וצדצרי הימים גבי בני המקדש מבוארים המה, ונצטוו לעשותם. ונראה דהיינו טעמא, דהרמז"ס צהלכות בית הצחירה הציא רק אותם הכלים דקיומם ומלותם הוא רק במקומם שנאמר בהם. ועוד יוסר נראה דקיום של כלים אלו אינו מתקיים רק בהם גופא, אלא גם במקומם, דלרין שיהיו בו כלים אלו. (והנה מזה שבין כלים אלו מנה הרמז"ס גם הכיור וכו', מבואר דדין כיור לא נאמר רק צהכשר קידוש ידים ורגלים, אלא דהוא קיום צפ"ע של כלי המקדש). ועיין צרמז"ס גם צפ"א (שם) ה"ו שמנה כלים אלו וכתב את מקומו של כל כלי, והיינו משום דמנה רק אלה דקיומם הוא בצירוף עם המקום.

והנה איתא במכילתא (משפטים פרשה כ' ועיין מלבי"ם נאות ר"ן) וכל אשר אמרתי אליכם תשמרו למה נאמר לפי שהוא אומר ושמת את השלחן אס שני עובר בלא טעשה וכל אשר אמרתי וגו' ע"כ. והרמז"ן מנה ל"ת זו צמנין תרי"ג והוסיף אפילו מזבחות (א). ונראה דאם שינה מקום הארון אינו עובר בל"ת, דל"ת זו נאמרה רק בכלי המקדש שקיומם במקומם, אבל בארון דאינו מכלי המקדש, וקיומו בקדש הקדשים הוא דין צפ"ע, דמקומו בקדש הקדשים כש"ג, אס שינה את מקומו ליכא לאו זה.

* * *

תשובת הגרי"ד

* דבריו צדצרי הרמז"ס דבית הצחירה טובים מאד, אך עדיין לא תירצתי רק על זה שאינו חושב את הארון במלות עשיית כלי המקדש, אבל על השמטתו כל דיני ארון ונורחם ומצניחו עוד אינו מספיק דבריו, ואף לחלות דינו שייך רק ללוחות, ג"כ לא הי' לו להשמיט, והלא נ"מ לע"ל כשיהיו הלוחות.

* * *

(א) עיין חדושי הגרי"מ והגרי"ד ה' בית הצחירה ד"ה הרמז"ן מנה, עיי"ש.

* מתוך חשונת הגרי"מ זצ"ל שנדפסה לקמן פ"ב מה' כלים ה"ב.

** מתוך אגרת שנדפסה לקמן פ"ב מה' כלים ה"ב.

כמאומם, מועיל הך גזיה"כ של סדר המחנוט דמיקרי במקומם. והוא הדין בכל שאר הכלים, וע"כ במסעות הי' שייך דין כתף גם בשאר כלים, משא"כ לדורות לא יצויר אלא בארון בלבד.

ואף דבני קהת נשאו את כלי השרת אפילו אלו דליכא עליהם דין עמידה במקומן, וא"כ יצויר בהן משא לדורות. אכן נראה דאף דדין מקום במקום ליכא בהם, אבל בעינן שיהיו במקדש לחלות שם כלי שרת, דחזינן דאין מקדשין אלא בעזרה, כמבואר בזבחים דף פ"ח. ונראה דבמקדש, ממקום למקום, ליכא דין של נשיאה דחלות נשיאה אינה אלא חוץ למקדש, וע"כ במקדש עצמו לא שייך כל דין כתף וחוץ למקדש לא הויין כלי שרת.

והגב' פשוט דכל הסדר בנשיאת המשכן וכליו במסע המחנוט הי' לעיכובא, והרי סדר הנשיאה של כלי שרת מפורש בפרשת במדבר (ד), דשל המנורה נשאו ביסוד עם המנורה, ושל השולחן עם השולחן, ושל מזבח הזהב עם מזבח הזהב, ושל מזבח הנחושת עם מזבח הנחושת, וא"כ נמצא דגם מצות כתף נאמרה רק על חלות נשיאה כזו, וממילא לדורות לא יצויר דכיון דליכא דין נשיאה על המטרה וכדומה, ממילא ליכא גם על כלי שרת שלהם.

פ"ד מה' כלי המקדש הי"ג

[תרפ"ח]

א' בענין הקושיא על דברי הרמב"ם הסובר בה' כלי המקדש (פ"ד הי"ג) דכה"ג מתקדש ע"י לבישת הבגדים בלבד, ואילו בפ"א מה' עבודה יוה"כ ה"ג כתב דכה"ג צוה"כ עבודתו מחנכתו, ואמאי לא נתרצה הכה"ג ע"י לבישת בגדי לבן, שמעתי מאלמו"ר הגאון שליט"א שם אה"י רבנו הגדול זצ"ל שמי חירוצים, א', דשיטת הרמב"ם דכה"ג מתרצה גם ע"י לבישת בגדים בלבד עבודה הוא רק בשמונה בגדים, דלבישתם היא קיום צפ"ע אף בלא עבודה, וכדחזינן דשיטת הרמב"ם (פ"ח מה' כלי המקדש הי"ג) היא דאף שנאסרו כלאים בכהן הדיוט הלוכז ד' בגדים שלא בשעת עבודה, מ"מ כלאים הותרו בכה"ג הלוכז ח' בגדים אף שלא בשעת עבודה. משא"כ בגדי לבן של כה"ג, כל חלוחם

והאי כלי שרת, וממילא לא שייך גבי' דין כתף. וא"כ כל הקושיא היא רק משאר כלים, דהיינו מנורה ושולחן ומזבח הזהב, דהויין כ"ש ואינם קבועים. אכן נראה דכל הני כלים הפנימיים, דדינם הוא לעמוד במקומם כמאומם, אם ילאו חוץ למקומם במקדש פקעה מהם חלות דינם ושמם. ואף דקדושת הגוף שלהם לא פקעה, אבל מצות כתף דנאמרה במקום על אלו הכלים, אינה חלו' רק בקדושת הגוף של כ"ש, כי אם דחלו' בחלות שמם, שם שולחן מנורה ומזבח, דהויין חלות שם בפ"ע למאומם, וזה אינו אלא בשעה שהם במקומם, דאיכא בהם חלות דינם דהיינו עמידתם כמאומם במקדש, ולא בשעה שהם חוץ למקומם. וזוהי חלוק ארון מכל הני כלים, דחלות שם דארון לא צעי מקומו, ואף מחוץ למקדש לא פקעה ממנו חלות שם ארון (א). וראי' לזה ממלחמה דצעי ארון, כמבואר בסוטה דף מ"ב, הרי דבכל מקום שהיה, הרי הוא בחלות שמו ואפי' בשעת נשיאה. וכן משמע ברמב"ם פ"ב מה' כלי המקדש הי"ג, דבכל מקום איכא הלאו של הסרת הבדים מן הארון, ובגשונם שם נכלל דאיכא הלאו אפי' בשעת נשיאה, הרי להדיא דאיכא חלות שם ארון אפי' חוץ למקדש, דאי לא הכי לא הי' שייך הלאו.

אשר לפי"י הרי יחא דברי הרמב"ם שפסק לדורות ליכא מצות כתף אלא בארון בלבד, דבשאר כלים מצות כתף לא יצויר, וכמו שנתבאר דחלות דינם ושמם פקעה שלא במקומם, משא"כ בארון שהוא נשאר בחלות שמו בכל מקום. והא דבמסעות הי' דין כתף אפי' בשאר כלים, היינו משום דבמסע המחנוט כל המשכן וכליו הי' בהם דין סידור במקומם, כל דבר ודבר כמאומם, מחלות דין של סדר המחנוט. וראי' לזה מהא דמבואר במנחות דף ז"ה דאפי' למ"ד דלא הי' קדושת מחנה שכינה בשעת מסע וסילוק אהל מועד, ולחם הפנים הי' נפסל ציואל, מ"מ בעת שהלחם הי' על השולחן, בשעת מסע, אינו נפסל מגזיה"כ דולחם התמיד עליו י"ה. הרי חזינן דבשעת המסעות הייתה חלות דין של סידור לחם כמאומם, והרי סידור לחם צעי שולחן. אשר דמפורש דחלות שם שולחן למאומם לא פקעה אז, ואף דלא הייתה אז קדושת אהל מועד, דהרי קאי למ"ד דהלחם נפסל ציואל, והשולחן מקומו הוא בזהל מועד, ע"כ ז"ל דאף דלענין הלחם מיקרי ילא חוץ למחיצתו, מ"מ לענין דין סידור המשכן וכליו דבעינן שיהיו במקומם

(א) עיין לעיל פ"א מה' בית הבחירה הי"ו.